

Kázeň na 4. nedeľu po Svätej Trojici „Milosrdenstvo a odpustenie“

Kázňový text: Podobenstvo o neplodnom figovníku (Lukáš 13, 6–9)

A povedal toto podobenstvo: Istý človek mal vo vinici zasadený figovník. Keď prišiel hľadať na ňom ovocie, nič nenašiel. Preto povedal vinohradníkovi: Pozri, už tri roky chodím hľadať na tomto figovníku ovocie, no nič nenachádzam. Vytni ho! Načo zbytočne vyčerpáva zem? On mu odpovedal: Pane, nechaj ho ešte tento rok. Okopem ho a pohnojím. Možno nabudúce prinesie ovocie. Ak nie, vytnieš ho.

V Oriente sa ľudia veľmi dôkladne starali o svoje stromy. Vinica nebola len miestom na pestovanie viniča, ale označením úrodnej pôdy, kam sa zmestili aj iné rastliny, napríklad figovníky. Mali tu dobré podmienky, ale predsa sa tu našli stromy, ktoré nemali žiadne ovocie. Vinohradník ich naďalej ošetroval, hnojil, zalieval a čakal. Ak nebolo na ňom žiadne ovocie, čakal ďalší rok. A potom ešte jeden. A potom ešte jeden. Po troch rokoch strom vyťal strom ako neplodný, aby uvoľnil miesto inému, nádejnému stromu, z ktorého bude úžitok.

Hoci je toto podobenstvo krátke, ponúka množstvo otázok: Kto je tou vinicou? Kto je tým figovníkom? Kto je vinohradník a kto majiteľ vinice? Ktorý z nich symbolizuje Boha Otca a ktorý Boha Syna? Čo znamená, že vedú spolu rozhovor a každý má iný názor? Prečo má podobenstvo otvorený koniec a my nevieme ako to vlastne s problematickým figovníkom dopadlo?

Biblickí komentátori na základe starozmluvných textov považujú vinicu a figovník za symbol Izraela. Jeho neustále odvracanie sa od Hospodina predstavuje absenciu ovocia, ktorú od nich Boh očakával. A predĺžený čas čakania zas symbolizuje trpezlivosť, ktorú s nimi Ježiš má. Ako píše evanjelista Matúš: „Nebude sa škriepiť, ani kričať, na uliciach nikto nepočuje jeho hlas. Nalomenú trstinu nedolomí a tlejúci knôt nedohasí, kým nedopomôže právu k víťazstvu.“ Napriek milosti, ktorú z textu cítiť, je tu zároveň silná kritika neplodného figovníka. Prečo bol Ježiš kritický k svojim vlastným spoluvercom, k svojmu národu? Odpoveď je v príbehu, ktorý nasleduje po podobenstve.

„V istú sobotu učil v ktorejsi synagóge. Bola tam žena, osemnásť rokov posadnutá duchom nevládnosti. Bola zhrbená a nemohla sa vôbec narovnať. Keď ju Ježiš zbadal, zavolať si ju a povedal jej: Žena, si oslobodená od svojej nevládnosti. Položil na ňu ruky, ona sa hneď vzpriamila a oslavovala Boha. Ale predstavený synagógy, pobúrený nad tým, že ju Ježiš uzdravil v sobotu, povedal zástupu: Je šesť dní, keď treba pracovať. V týchto dňoch prichádzajte a dávajte sa uzdravovať, a nie v sobotný deň! Pán mu odpovedal: Pokrytci! Či každý z vás neodväzuje svojho vola alebo osla od jasiel' a nevodí ho napájať aj v sobotu? A či túto Abrahámovu dcéru, ktorú satan osemnásť rokov držal spútanú, nebolo treba z toho puta vyslobodiť v sobotný deň? Keď to povedal, všetci jeho protivníci sa zahanbili, ale celý zástup sa radoval zo všetkých zázračných skutkov, ktoré Ježiš konal.

Postoj predstaveného synagógy na nás pôsobí šokujúco. Namiesto údivu nad uzdravením ženy, ktorá 18 rokov trpela, skritizuje dátum jej uzdravenia. A predsa možno mať na neho pozitívny názor. Ved' to mohol myslieť dobre, aby ochránil pravú vieru, ako strážca pevnosti, aby upozorňoval na priestupky, ktoré by mohli otriasť oficiálnymi piliermi náboženstva a tým čistotou viery v Boha. Mnohí Židia, učitelia, zákonníci, farizeji, neprestajne študovali Tóru a nadobudli pocit, ktorý hrozí aj v dnešnej dobe, najmä nám farárom a farárkam, ale aj všetkým ostatným, ktorí ste aktívni v cirkvi, ktorí študujete Bibliu alebo len osamote meditujete a hľadáte význam duchovných zbožných myšlienok. Máme pocit, že o Bohu toho vieme veľa. Máme dojem, že naše predstavy o Bohu sú správne, lebo sú z dobrých zdrojov a že skutočne reprezentujú Boha. A potom sa stane niečo, čo nás prekvapí a ak to nie je podľa našich náboženských predstáv, hneď to odsúdime ako zlé, a to namiesto toho, aby sme to skúmali, nezaujato, pokojne. Alebo čo sa stalo Židom. Oni dokonca stretli tvárou v tvár Božieho syna, ale kvôli zaujatosti vlastnými predstavami, ako bude Mesiáš vyzerat' a konať, ho nedokázali identifikovať. Modlárstvo nemusí byť len uctievanie sošiek reprezentujúcich božstvá s vierou, že keď si ich uctíme, splnia nám naše prosby. Môže to byť aj uctievanie našich vlastných predstáv o Bohu, namiesto toho, aby sme ich v Božej láske menili v prospech lásky, v prospech človeka... Podobne ako Ježiš v podobenstve, keď zmenil zaužívané pravidlo troch trpezlivých rokov čakania na ovocie na štyri roky a aj to s otvoreným koncom.

Ježišov postoj sa vyznačuje trpezlivosťou. V podobenstve hovorí, že figovník dostane ešte šancu, v ďalšej sezóne. Dostane ďalšiu príležitosť, a to napriek tomu, že bude náročné vydržať ten rok. Neplynú z neho žiadne výhody, neexistuje žiadna záruka toho, že sa na ňom figy urodia. Trpezlivosť je vlastne plná utrpenia, a preto aj ten spoločný koreň slova. Latinsky patientia, tiež odvodené od slovesa trpieť, zrkadliace sa v názve pašie, či slove pacient.

Pred dvomi týždňami bol kostol otvorený v piatok dlho do noci. Bola Noc kostolov. Spomedzi mnohých zaujímavých zážitkov, ktoré som počas nej mala, sa s Vami s jedným chcem podeliť. Jeden mladý muž pred odchodom z chrámu pristúpil ešte raz k nášmu informačnému stolíku, aby nám povedal, že toto je kostol, kam chodí jeho mama. Povedal to s nadšením, bol to jeho objav! A bol rád, že ten kostol našiel. A mne v tú chvíľu prišli na um obavy všetkých nás - ako to bude s našimi deťmi, s našimi príbuznými, či priateľmi, ktorým chceme tak veľmi odovzdať aspoň kúsok z toho, čo nám kostol a život v cirkvi dáva, a prečo myslíme, že je v živote človeka dôležitý, ale pri ktorých nevidíme žiadne ovocie, pri ktorých máme skôr pocit, že ich to nezaujíma, že sa im to možno zdá nezmyselné alebo aspoň divné. Alebo tí, za ktorých sa modlíme a veríme, že raz nás pochopia, že raz pochopia tú hodnotu, vieru v Boha, ale stále sa nič s nimi nemení. Spomenula som si pritom aj na moju starú mamu, ktorá mi o evanjelickej viere rozprávala, naučila ma Otčenáš, sice za drobnú finančnú odmenu, ale ktorá sa nevzdávala, každú noc sa za mňa a celé rodiny všetkých svojich detí tlmenným hlasom modlievala. Bolo to pre mňa zaujímavé, ale nerozumela som tomu. Akoby to v tej dobe šlo tak trochu okolo mňa. Bol komunizmus, málokto o tom hovoril, v škole o tom nehovoril nikto. Keď som raz z druhej izby počula, ako sa za nás všetkých potichu modlí, dlho, až kým nezaspala, mala som zvláštny pocit. Pociť takej trpezlivej lásky. Nešlo mi do hlavy, ako by mi jej modlitby mohli pomôcť, veď mnohé iné veci, za ktoré sa modlievala, jako napríklad jej zdravie, sa nemenili, akoby tie modlitby boli bezcenné. Spomenula som si na ne po niekoľkých rokoch po jej smrti, keď som začala študovať teológiu. Myslím na ne vždy aj teraz, keď pociťm obavy o svoje deti, keď vidím vaše obavy o vašich blízkych. Moja stará mama sa ovocia svojich modlitieb nedožila, ale predsa mali zmysel.

My všetci sme tí, za ktorých sa niekto modlil a možno aj naďalej modlí. Alebo v ktorých mnohí dúfajú, že niečo pochopíme, že nejaké svoje zlozvyky zmeníme. Tí, čo nás milujú, sú voči nám trpezliví, alebo nás dokonca majú radi s našimi chybami. Tak ako Boh. Niečo sa nám počas našej pozemskej púte podarí zmeniť, niečo ale nie. Meter na úkazanie toho, kto je v tom úspešný a kto menej, neexistuje. To je evanjeliom, ktoré nám prináša kresťanstvo. Počíta s našou snahou, ale aj s našou čiastočnou nenapraviteľnosťou, prináša nám zvesť o odpustení a kým žijeme, aj o tej stále sa opakujúcej šanci na nový začiatok, ako dostal ten figovník. Ešte jeden rok Pán Boh čaká na naše ovocie. Možno skutočne nie sme schopní toho veľa a radikálne meniť, ale možno na začiatok stačí pokúsiť sa privlastniť si ten jeho postoj - trpezlivosť. S druhými i so sebou.

Amen.